СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Диана Пенева Златанова,

катедра Зоология и антропология, Биологически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски, член на жури назначено със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № РД-38-241/13.05.2026 г.

ОТНОСНО: конкурс за заемане на академична длъжност **„професор”** по професионално направление 4.3. Биологически науки, научна специалност Зоология на безгръбначните животни – Ентомология, за нуждите на БФ на СУ „Св Кл. Охридски“, обявен в ДВ, бр. 29 от 24.03.2026 г.

В конкурса за академичната длъжност “**професор**” по професионално направление 4.3. Биологически науки, научна специалност Зоология на безгръбначните животни – Ентомология се явява **един кандидат, доцент д-р Албена Гьонова**, която е служител в катедра Зоология и антропология на БФ/СУ „Св Кл. Охридски“.

Кратки биографични данни за кандидатката

Доц. д-р Албена Гьонова е родена в гр. Кюстендил на 06.12.1973 г. Завършила е Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 1996 г. със степен магистър по Биология, специализация Зоология на безгръбначните животни – Ентомология. През 2003 г. защитава дисертационен труд на тема „Фаунистични и екологични изследвания на мирмекофилни твърдокрили (Insecta, Coleoptera) от някои райони на Югозападна България“ и придобива образователната и научна степен „доктор“. Професионалният ѝ път преминава изцяло в Софийския университет, където последователно заема длъжностите асистент (1999–2004), старши асистент (2004–2010), главен асистент (2010–2014) и доцент (от 2014 г. досега).

Оценка на дейността на кандидата

Представени за конкурса научни трудове

За участие в конкурса доц. Гьонова е представила изискуемите от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ документи. Представени са общо **23 научни публикации**, реферирани в световноизвестни бази данни (Web of Science и Scopus), които не са използвани в предходни процедури. Те са разпределени както следва:

- **<u>Група показатели В</u>** (Хабилитационен труд - научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Web of Science и Scopus): **8 статии**. Те са разпределени както следва Q1 – 1 бр., Q2 – 5 бр., Q3 – 1 бр.; Q4 – 1 бр. и са с равностойност на **152 т.** при изискуеми от ЗРАСРБ минимум 100 т. В тези статии кандидатката е първи автор в повече от половината от тях (62.5%) - 5 бр. от които 4 бр. в Q2 и 1 бр. в Q3. Тук трябва да се посочи, че за статия №8 (Borowiec et al., 2019) публикувана в *Acta Zoologica Bulgarica,* според Scopus, квартилът на списанието за съответната година е Q3, а не Q4, което прави **общ брой точки 155**. Допълнително за първата публикация –

източник 1 (Voges et al., 2026) има по-нов квартил за 2025 г. който отново е Q1 и не променя броя на точките. Всички статии са с импакт ранг и SJR.

- **<u>Група показатели Г</u>** (Научни публикации извън хабилитационния труд): **15 статии**, които кандидатката посочва **като 330 т,** от минимум изискуемите 200 т. Според приложените за конкурса документи 9 статии са в списания с Q1 и 4 статии – с Q2, 1 статия – с Q3 и 1 статия с SJR. В 5 от представените трудове доц. Гьонова е първи автор, а в 7 от тях – втори автор, което доказва водещата ѝ роля в изследванията. Тук отново мога да посоча, че за 2026 г. съществуват по-нови данни за квартилите. Допълнително според Scopus има някои разминавания с посочените квартили (https://www.scopus.com/sourceid/19700170477#tabs=1): при *източник 9* - Lapeva-Gjonova & Borowiec (2026) квартилът за *ZooKeys* за най-близката година (2025), както и за посочената в документите (2024) е Q2 (20 т), а не Q1. Същото се отнася и *източник 17* - Salata et al., 2023 и *източник 21* - Csősz et al., 2022 за същото списание (ZooKeys за 2022 и 2023 г), което отново има ранг Q2, не Q1. Списание *Diversity* за 2022 и 2023 г. също е с ранг Q2, не Q1 според Scopus (https://www.scopus.com/sourceid/6000187990#tabs=1), което също намалява броя точки на *източници 19* и *20*. <u>Така според направената от мен справка</u>, в тази група от показатели Г има общо 4 статии с ранг Q1, 9 статии с Q2, 1 статия – с Q3 и 1 статия с SJR, **с общ брой точки – 305**, което отново е най- изискуемия минимум. Независимо от тези разминавания, прави впечатление изключително високото качество на изданията, в които кандидатът публикува.

Научноизследователска дейност

Научната работа на доц. Гьонова е фокусирана върху **таксономията, фаунистиката и екологията на насекомите, с основен фокус върху мравки (Formicidae)** и свързаните с тях организми. Основната научно-изследователска дейност включва:

- *Приложение на нов изследователски инструментариум, интегративна таксономия и откриване на нови видове*: разработени са и са приложени нови виброакустични методи; описани са нови за науката видове (напр. от род *Messor*) чрез използване на морфологични, молекулярни и биотремологични методи; приложени са редица интегративни подходи при изучаване на представители от семейство Formicidae.
- *Мирмекофилни взаимоотношения*: проведени са задълбочени проучвания върху организми, живеещи в симбиоза или с други взаимоотношения с мравките (твърдокрили, цикадови, гъби и др.).
- *Биоразнообразие и консервационни дейности*: картирани са редки и застрашени видове насекоми, както и са разработени на методики за техния мониторинг.

Кандидатката демонстрира отлични умения за работа в големи международни екипи, интегрирайки данни в международни референтни бази данни (BOLD Systems, GenBank, ZooBank, GBIF-съвместими хранилища), източници на данни от гражданска наука и систематични колекции.

Учебно-преподавателска дейност

Като се има предвид научната продукция, учебната заетост на кандидата е впечатляваща, като значително надвишава нормативите за Софийския университет. Справките показват годишна заетост между **400 и 762 часа**, от които над 300 часа са аудиторни. Доц. Гьонова води лекционни курсове по „Зоология на безгръбначните животни“, „Обща ентомология“, „Поведение на насекомите“ и други курсове в бакалавърски и магистърски програми. Под нейно ръководство са защитили успешно **13 дипломанти и един докторант** (2025 г.), а към момента тя ръководи още двама докторанти.

Цитирания, участие в проекти и друга експертна дейност

Значимостта на научните трудове се потвърждава от посочените в документите **152 забелязани цитирания** в Web of Science и Scopus, представени за настоящия конкурс. Отново трябва да отбележа малка корекция, че в Scopus след премахване на автоцитиранията от всички автори се откриват **113 цитата (226 т.),** което отново е над изискуемия минимум от 100 т. Според Scopus h-index на кандидатката е 6.

Според справката доц. Гьонова е участвала в **15 национални и 2 международни проекта**, като е била ръководител на два национални проекта (към ФНИ-МОН) и ръководител на българския екип в един международен проект (по програма INTERREG-IPA).

Доц Гьонова е участвала и в публикуването на 4 учебни пособия за подготовка за олимпиадата по Биология и здравно образование.

Изпълнение на минималните национални изисквания по показатели за заемане на длъжността „професор“

Справката за наукометричните показатели показва, че доц. Гьонова не само покрива, но и **значително надвишава** минималните изисквания за длъжността „професор“:

- Група от показатели В: 152 т. (при изискуеми 100)
- Група от показатели Г: 305 т. (при изискуеми 200)
- Група от показатели Д: 226т. (при изискуеми 100)
- Група от показатели Е: 370 т. (при изискуеми 150)

Приемам изцяло представената от доц. Гьонова справка за приносите на нейните научни публикации, които са с фундаментален научен характер. Сред по-значимите научни и научни приноси, съобразно основните научни направления, в които работи кандидатът, бих посочил следните:

- *Таксономични, морфологични и филогенетични приноси*, свързани с: таксономични ревизии, описания на нови таксони и преописания; Разработване на диагностични ключове за идентификация на видове и групи мравки; анализ на фенотипна вариабилност; създаване на изображения на изследваните видове; молекулярна филогенетика и ДНК баркодинг на изследвани видове.
- *Фаунистични и биогеографски приноси*: систематизиране и актуализиране на фаунистични данни в изследваната група; новоустановени таксони за територии –

два нови вида за Европа, 32 нови вида за България, 9 нови вида за Албания и 2 нови вида за Малта. Описани са и нови находища за България и съседни страни.

- *Екологични и етологични приноси*: изследвания свързани с виброакустична сигнализация и комуникация, социален паразитизъм и взаимоотношения на мравки с други организми
- *Методологични приноси*: развитие и приложение на нов изследователски инструментариум, интегративен подход в изследванията, интегриране на научни резултати в референтни бази данни и интегриране на данни от гражданска наука, колекции и емпирични данни.

Лични впечатления за кандидата за професор

Познавам доц. Гьонова от 2011 г. През годините на съвместната ни работа в катедра „Зоология и антропология“ имах възможност непосредствено да се убедя в нейните високи професионални и личностни качества. Тя е целеустремен, дисциплиниран и принципен учен, съчетаващ висока научна компетентност с отговорно отношение към преподавателската дейност. Отличава се с коректност, колегиалност, безупречна професионална етика и готовност за сътрудничество. Със своята всеотдайна работа тя допринася, както за качественото обучение и подготовка на студентите, така и за развитието и утвърждаването на научната школа по ентомология.

Заключение

Доц. д-р Албена Гьонова се е формирала като утвърден учен с международно признание, иновативен изследовател и всеотдаен преподавател. Предоставени са достатъчно доказателствени материали, които показват, че тя отговаря на изискванията и притежава необходимата квалификация и експертиза за заемане на длъжността „професор“. Профилът на кандидата напълно съответства на тематичния профил на катедрата, за който е обявен конкурса. Научните резултати на кандидата показват, че като утвърден учен в своята област и професор ще може да допринесе още повече за успешното развитие на катедрата.

Всичко това ми дава основание да гласувам убедително **„ЗА“** нейната кандидатура и да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да се изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Биологически факултет за избор на **доц. д-р Албена Георгиева Гьонова** на академичната длъжност „професор“ в СУ „Св. Кл. Охридски“ в професионално направление 4.3. Биологически науки, научна специалност Зоология на безгръбначните животни – Ентомология.

Дата: 7.07.2026 г. Изготвила становището: .....

гр. София (Проф. д-р Диана Златанова)